

Validitets- och reliabilitetstestning av kortversioner av Krav, Kontroll, Socialt Stöd och Effort-Reward Imbalance

Delrapport i projektet

”Tillförlitlighet i frågeformulär gällande psykosocial arbetsmiljö”

Stefan, Anna, PTP-psykolog
Thomée, Sara, psykolog, med dr
Ekman, Anna, statistiker, med dr
Eklöf, Mats, psykolog, docent
Andrén, Mats, systemare
Hagberg, Mats, överläkare, professor

Arbets- och miljömedicin, Sahlgrenska Universitetssjukhuset
Göteborg, 2014-02-24

ISBN 978-91-7876-147-0

Förord

Rapporten beskriver en validitets- och reliabilitetsstudie av frågor som skapades för frågeformuläret UngVuxen i projektet *Work Ability Young Adults (WAYA)*. WAYA är en kohortstudie om exponering, hälsa och arbetsförmåga hos unga vuxna och drivs av forskargruppen Arbetsförmåga och ergonomi vid Arbets- och miljömedicin, Göteborg. De aktuella frågorna var tänkta att ersätta etablerade, men mera skrymmande, formulär gällande de två psykosociala stressmodellerna *Krav-kontroll-socialt stöd* och *Ansträngning-belöning*.

Denna delstudie ingår i metodprojektet *Tillförlitlighet i frågeformulär gällande psykosocial arbetsmiljö* och genomfördes inom ramen för en Västra Götalandsregionens forskning-PTP (PTP=praktisk tjänstgöring för psykologlegitimation).

Innehåll

<i>Bakgrund och syfte</i>	1
Enfrågor i WAYA-studien	1
Tabell 1. Enfrågor för krav, kontroll, socialt stöd och effort-reward.....	2
Krav, kontroll och socialt stöd	2
Effort-Reward Imbalance	3
Validitet.....	4
Reliabilitet	4
Tidigare reliabilitetsstudie av frågorna i WAYA	5
<i>Syfte</i>	6
Specifika frågor.....	6
<i>Material och metoder</i>	7
Urval.....	7
Datainsamling.....	7
Svarsfrekvens	8
Enkäten.....	8
Krav, kontroll och socialt stöd	9
Effort-reward Imbalance	9
Self-Efficacy	9
Stress.....	9
Analys	10
<i>Resultat</i>	11
Studiegruppen.....	11
Deskriptiva data, frågor och originalskalor	11
Tabell 2. Svartsfördelning frågor	11
Tabell 3. Median och spridning av totalpoäng i originalskalor	12
Korrelationer mellan frågor och originalskalor	12
Job-strain	13
Korrelationer mellan fråga kontroll och self-efficacy	13
Korrelationer mellan frågorna och stress.....	13
Tabell 4. Korrelationer.....	14
Test-retestreliabilitet.....	14
Tabell 5. Svartsfördelning test-retest fråga krav (N=129).....	15
Tabell 6. Svartsfördelning test-retest fråga kontroll (N=129).....	15

Tabell 7. Svartsfördelning test-retest enfråga socialt stöd (N=129).....	16
Tabell 8. Svartsfördelning test-retest enfråga ERI (N=129)	16
Diskussion	17
Referenser	21
Bilaga 1 Korrelationstabeller: enfrågorna och originalskalornas enskilda items	1
Tabell 9. Korrelationer mellan enfråga krav och originalskalans items (n=139).....	1
Tabell 10. Korrelationer mellan enfråga kontroll och originalskalans items (n=139)	1
Tabell 11. Korrelationer mellan enfråga socialt stöd och originalskalans items (n=139)..	1
Tabell 12. Korrelationer mellan enfråga effort-reward och originalskalans items (n=137)	2
Bilaga 2 Tillförlitlighet i frågeformulär gällande hälsa, arbetsförmåga och psykosocial arbetsmiljö	1

Sammanfattning

I enkätstudier finns det ett behov av korta välvaliderade frågor som kan ersätta längre frågebatterier i syfte att spara plats. Till kohortstudien WAYA (Work Ability Young Adults), startad 2007 på Arbets- och miljömedicin i Göteborg, skapades enfrågor utifrån de psykosociala stressmodellerna krav-kontroll-socialt stöd (Karasek & Theorell, 1990) och Effort-Reward Imbalance (ERI) (Siegrist 2000). En valideringsstudie görs nu av dessa frågor gentemot modellernas originalskalor. Samtidigt genomförs en reliabilitetstestning.

1000 slumpmässigt utvalda personer tillfrågades att delta i undersökningen. 154 svarade och fick en enkät skickad hem till sig. 141 svar inkom. I test-retesten inkom 133 svar. Enkäten bestod av enfrågorna gällande krav, kontroll, socialt stöd och effort-reward samt originalinstrumenten, bakgrundsfrågor, frågor om self-efficacy, självupplevd stress, en affektskala samt två skalor om arbetsförmåga. De tre sista behandlas inte i denna rapport.

Analyser genomfördes med Spearmankorrelationer. Varje enfråga korrelerades med den sammanräknade originalskalan (för ERI med ER-ratio), med underdimensioner och samtliga enskilda items från originalskalorna. Vidare undersöktes huruvida job-strain gick att beräkna med hjälp av enfrågorna, om enfrågorna korrelerade med självupplevd stress samt om enfrågan kontroll samvarierade med self-efficacy.

Tre av de fyra enfrågorna, krav, socialt stöd och ERI, hade en acceptabel samvariation med originalskalorna och också en bra test-retestreliabilitet. Enfrågan kontroll hade ingen samvariation med originalskalan, men hade en bra reliabilitet. Den samvarierade i högre utsträckning med både självupplevd stress och self-efficacy än med Karaseks kontrollskala.

Krav, socialt stöd, och ERI i betydelsen reward, kan, med viss försiktighet, användas som indikatorer för sina originalskalor. Enfrågan kontroll behöver undersökas ytterligare.

Bakgrund och syfte

Enkätstudier innebär en ständig avvägning mellan omfattning och innehåll. De ska inte vara för långa och tidskrävande att svara på, samtidigt som mängden information som är av intresse kan vara omfattande. Etablerade och validerade instrument är ofta långa.

Kortare versioner som täcker samma frågor är därför eftertraktade inom epidemiologisk forskning då de ökar möjligheten att samla in stora mängder information på ett enklare och effektivare sätt. Enfrågor kan alltså vara bättre än hela frågeformulär om utrymmet eller budgeten är begränsad (Wanous, Reichers & Hudy, 1997). De kan också vara bättre än hela frågeformulär då de ser effektiva och snabbt besvarade ut för respondenten vilket kan ge en högre trovärdighet för enkäten och även högre svarsfrekvens (Wanous et al., 1997).

Enfrågor i WAYA-studien

På Arbets- och miljömedicin i Göteborg skapades 2007 en kohort med unga vuxna, mellan 20 och 24 år gamla vid uppstart; WAYA - Work Ability Young Adults. Enkäten innehöll frågor rörande olika typer av exponering i arbete, studier och på fritiden, psykosociala faktorer och hälsovariabler (Ekman, Ahlstrand, m.fl., 2008).

Ettårsuppföljning gjordes 2008 och en femårsuppföljning 2012. I samband med utvecklandet av frågeformuläret WAYA skapades frågor (single items) som skulle täcka in de psykosociala stressmodellerna krav-kontroll-socialt stöd (Karasek och Theorell, 1990) och Effort-Reward Imbalance (ERI) (ex. Siegrist, 2000). Enfrågorna skulle utgöra indikatorer för de mer skrymmande originalinstrumenten i syfte att spara plats.

Tre av de ovan nämnda frågorna grundas i teorin om krav, kontroll och socialt stöd (Karasek och Theorell, 1990), med en fråga per dimension. Den fjärde är skapad utifrån Effort-Reward Imbalance modellen (Siegrist, 2000). Samtliga frågor hade fyra svarsalternativ, från ”stämmer mycket dåligt” till ”stämmer mycket bra”. Dessa frågor kommer här att valideras i huvudsak gentemot respektive originalskala.

Frågorna användes i WAYA i två versioner, en med fokus på arbetsliv och studier, och en på privatlivet, vilket ger totalt åtta frågor, se tabell 1 nedan. Eftersom originalformulären när det gäller krav, kontroll socialt stöd och ERI handlar om arbetsförhållanden ingår i huvudsak frågorna om arbete/studier i föreliggande undersökning. Gällande enfrågan kontroll görs också en validering gentemot generell self-efficacy eftersom enfrågans formuleringen tangerade self-efficacybegreppet. General self-efficacy är inte bundet till arbete och därför undersöks också kontrollfrågan avseende privatlivet.

Tabell 1. Enfrågor för krav, kontroll, socialt stöd och effort-reward

<p>1. Följande påstående gäller STUDIER, ARBETE eller PRAKTIK. Hur väl stämmer följande in på sin situation?</p> <p>1a Jag är utsatt för stora krav och förväntningar i arbetet/studierna. 1b Jag känner att jag har kontroll över och kan hantera saker som händer i mitt arbete/mina studier. 1c När jag har problem i arbetet/studierna så har jag tillgång till stöd och hjälp där. 1d Med tanke på den ansträngning jag lägger ner och det jag presterar i arbetet/studierna får jag den uppskattning jag förtjänar.</p> <p>2. Följande påståenden gäller ditt PRIVATLIV. Hur väl stämmer följande påståenden in på din situation?</p> <p>2a Jag är utsatt för stora krav och förväntningar i mitt privatliv. 2b Jag känner att jag har kontroll över och kan hantera saker som händer i mitt privatliv. 2c När jag har problem i mitt privatliv så har jag tillgång till stöd och hjälp. 2d Med tanke på den ansträngning jag lägger ner i mitt privatliv så får jag den uppskattning jag förtjänar.</p> <p>Svarsalternativ: ”stämmer mycket dåligt”, ”stämmer ganska dåligt”, ”stämmer ganska bra” och ”stämmer mycket bra”.</p>
--

Krav, kontroll och socialt stöd

Krav-kontroll-socialt stöd-modellen är en situationsbaserad psykosocial stressmodell som fokuserar på de inneboende egenskaperna hos arbetet och hur de påverkar individen (Karasek & Theorell, 1990). Modellen antar att arbetet kan skapa stress på två sätt: genom krav och genom (brist på) beslutsutrymme, också kallat kontroll (Karasek & Theorell, 1990, se också t.ex. de Jonge et al, 2000). Den har varit en av de dominerande

modellerna inom arbetslivsforskningen i över 20 år (Sanne et al. 2005) och är väl validerad i ett stort antal länder och yrken (Karasek, Brisson, Kawamaki et al, 1998). Modellen har operationaliserats genom ett antal mätinstrument, bland de mest välkända och välanvända är Job Control Questionnaire, JCQ (Karasek, Choi, Ostergren, Ferrario & De Smet, 2007; Sanne et al, 2005). I Sverige har ofta Demand Control Support Questionnaire, DCSQ, använts istället (Sanne et al. 2005). DCSQ är något kortare än JCQ, med 17 items jämfört med 26 i JCQ. Frågeinnehållet är samma för dimensionerna krav och kontroll. I socialt stöd-dimensionen är fokus i DCSQ på atmosfären på arbetsplatsen medan de i JCQ är mer objektivt och instrumentellt ställda (Sanne et al., 2005). Kravdimensionen i JCQ och DCSQ har tyngdpunkten på framför allt kvantitativa krav, att arbeta snabbt och under tidspress, men innehåller även frågor om mentalt krävande arbete (Siegrist, 2008). Kontrolldimensionen består av underdimensionerna beslutsutrymme, hur stor möjlighet det finns att påverka hur och när man utför sina arbetsuppgifter samt stimulans: om man lär sig nya saker och om det krävs skicklighet för att genomföra arbetsuppgifterna. En central hypotes är att höga krav kombinerat med låg kontroll resulterar i job-strain, vilket innebär höga påfrestningar på individen, och i längden sjukdomar som exempelvis depression (Siegrist, 2008) hjärt-kärlsjukdom och oro/ångest (Sanne et al., 2005). Höga krav kombinerat med hög kontroll å andra sidan ökar kreativiteten, motivationen och underlättar nyinlärning (Karasek et al., 1998).

Effort-Reward Imbalance

Effort-Reward Imbalance, (ERI) är centrerad runt det sociala kontrakt som arbetet utgör, där ansträngning förutsätter en motsvarande belöning, av monetär eller social art (t.ex. respekt och support från kollegor) eller i form av karriärmöjligheter. Om ansträngningen inte vägs upp av belöningen uppstår en obalans som enligt Siegrist (2008) leder till stress och på sikt kan orsaka både sjukskrivning och hjärt-kärlsjukdom. I modellen görs skillnad mellan situationsbetingade (psykiska och fysiska krav) och personlighetsbetingade ("overcommitment") orsaker till obalans. Overcommitment är ett copingmönster karakteriserat av höga inre krav på den egna prestationen kombinerat med en stark önskan att få yttre bekräftelse. Det leder till underskattning av den ansträngning som krävs för att genomföra en uppgift och därmed till en för hög ansträngningsnivå (de Jonge et al., 2000). Oavsett om ansträngningen är situations- eller

personbetingad är det obalansen mellan ansträngning och belöning, inte storleken på ansträngningen, som enligt modellen är orsak till sämre subjektiv hälsa och sjukdomar (de Jonge et al., 2000).

Validitet

Validering innebär att undersöka om ett mått mäter det som det ska mäta. Det finns ett flertal olika typer av validitet, bland annat kriterievaliditet, begreppsvaliditet och "face validity". Kriterievaliditet innebär hur väl det mått som undersöks stämmer in på andra, redan etablerade mått. Det kan vidare delas in i samtidig och prediktiv validitet.

Samtidig innebär att det okända måttet jämförs med en redan existerande standard, så kallad "gold standard", prediktiv att den jämförs med ett mått som uppnås i framtiden, och det första måttet bör då förutsäga det andra. Ett exempel på prediktiv validitet är hur väl högskoleprovet förutsäger senare framgång vid högskolestudier. Begreppsvaliditet anger hur väl ett test eller mått mäter ett abstrakt psykologiskt begrepp. I praktiken görs det genom att korrelera ett nytt test mot ett gammalt som anses ha en hög begreppsvaliditet. "Face validity" innebär om testet vid första anblick ser ut att mäta det som är avsett. Det är viktigt att test har hög "face validity" för att den som testas ska vara motiverad att genomföra testningen och ha förtroende för testet och resultaten (Elo, Leppänen & Jahkola, 2003, Fahnér, 1968, Heyes, 2000, Rothman, Greenland och Lash, 2008).

Reliabilitet

Reliabilitet handlar om tillförlitligheten i mätningar eller mätprecision, det vill säga i vilken utsträckning testet är känsligt för slumpfel. Slumpfel är mätningar som inte speglar det fenomen man vill fånga utan beror på yttre faktorer som slumpmässigt påverkar mätningen.

Reliabilitet går att mäta på ett flertal sätt, bland annat split-half, test-retest, intern reliabilitet och interbedömmarrelabilitet. Split-half innebär att ett test delas upp i två delar som administreras till samma population vid två olika tillfällen som sedan jämförs sinsemellan (Heyes, 2000). Test-retestreliabilitet innebär att testet ska ge samma resultat varje gång det används, under förutsättning att förhållandena som undersöks inte har

ändrats. Intern reliabilitet innebär att de frågor i ett testbatteri som behandlar samma undersökningsfråga ska generera liknande svar. Interbedömarreliabilitet innebär att resultatet blir samma oavsett vem som genomförde mätningen. Resultatet är alltså inte beroende av den person som mäter, utan av det som faktiskt ska undersökas (Heyes, 2000).

Tidigare reliabilitetsstudie av enfrågorna i WAYA

De aktuella enfrågorna reliabilitetstestades inom ramen för utprovningen av WAYA-formuläret (Ekman, Ahlstrand, m.fl. 2008). Syftet var att undersöka enkätens reproducerbarhet med hjälp av test-retest. 31 personer av 100 slumpmässigt utvalda 20-24 åringar boende i Västra Götaland besvarade WAYA-enkäten vid två tillfällen, med ett svarsintervall om ca 14 dagar. Reliabilitetsstudien gjordes av hela WAYA-formuläret, vilket utöver enfrågorna bl a innehöll frågor inom områdena IT- och mobilanvändning, livssituation, arbetsförhållanden, hälsa och fysisk aktivitet. Gällande de aktuella enfrågorna skilde sig svarsalternativen från de nuvarande då de tidigare också hade ett mitten-alternativ: ”stämmer i viss mån”. Den exakta överensstämmelsen mellan testillfälle 1 och 2 varierade mellan 32 % och 65 % och korrelationerna var mellan 0,53 och 0,80. Kravfrågan gav lägst resultat på båda måtten. Svarsalternativet ”stämmer i viss mån” togs bort i det slutliga WAYA-formuläret, bl. a. eftersom det hade sämst psykometriska egenskaper.

Eftersom tidigare validering av enfrågorna gentemot originalskalorna saknas görs detta nu inom ramen för studien ”Validitets- och reliabilitetstestning av frågekonstruktioner som används i enkäter i epidemiologisk forskning (Tillförlitlighet i hälso- och psykosociala svar i frågeformulärsundersökningar)”. I föreliggande delarbete ligger fokus på kriterievaliditet, dvs. om WAYA-frågorna mäter samma sak som de frågeformulär de är konstruerade från. Dessutom undersöktes reliabiliteten med test-retestmetod för att undersöka frågornas stabilitet över tid. Övriga delar av studien kommer att redovisas separat.

Syfte

Att undersöka tillförlitligheten hos WAYA-enkätens frågor gällande krav-kontroll-socialt stöd och Effort-Reward Imbalance.

Specifika frågor

Hur väl överensstämmer frågorna gentemot sina originalskalor?

Speglar frågan kontroll self-efficacy snarare än Karaseks kontrolldimension?

Kan frågorna användas för att undersöka job-strain?

Hur god är test-retestrelabiliteten hos frågorna?

Hur ser sambandet mellan frågorna och självrapporterad stress ut?

Material och metoder

Urval

1000 slumpmässigt utvalda individer i Sverige tillfrågades att delta i studien. De var stratifierade enligt följande:

125 kvinnor och 125 män i åldern 20-24

125 kvinnor och 125 män i åldern 25-29

125 kvinnor och 125 män i åldern 30-44

125 kvinnor och 125 män i åldern 45-65

Urvalet gjordes för att spegla den allmänna arbetande och studerande befolkningen i Sverige men med viss tyngdpunkt på unga vuxna, vilka var WAYAs studiegrupp. Spannet 20-29 år speglar både WAYA-populationens ålder vid baslinje (20-24) och åldern vid 5-årsuppföljning (25-29). Det är sedan tidigare känt att unga människor i lägre utsträckning svarar på enkäter (Lamers, Hoogendoorn, Smit, van Dyck, Zitman, Nolen & Penninx, 2012) därför var stratifieringen också ett led i att få ett tillräckligt stort antal svarande i samtliga ålderskategorier.

Urval gjordes den 6 februari 2013 via SPAR (Statens personregister) och omfattade hela Sveriges befolkning. I inbjudan framgick att studien vände sig till arbetande och studerande (studier likställdes med arbete). Etiskt godkännande för att genomföra studien har givits från regionala etikprövningsnämnden i Göteborg med diarienummer 931-12.

Datainsamling

Inbjudan med information om studien skickades ut per post till 1000 personer. I inbjudan framgick att svar på inbjudan innebar att man samtyckte till att delta i studien. Det informerades om att kompensation för deltagande var två biobiljetter per besvarad enkät samt att inga påminnelser skulle skickas ut. Det framgick vidare att studien vände sig till den som arbetat eller studerat den senaste månaden. De 154 som svarade att de ville delta slumpades till en A eller B-version av enkäten vilken sedan skickades per

post tillsammans med ett frankerat svarskuvert. De två versionerna innehöll samma frågor, men i olika ordningsföljd, se vidare nedan. Enkäten var anonymiserad med en unik kod för varje deltagare. Enkät 2 skickades ut med målsättning att svarsintervallet skulle bli mellan en och två veckor. Varje person fick samma version som vid första utskicket. Till den andra enkäten bifogades biobiljetter som tack för de första svaren. De sista två biobiljetterna skickades efter att enkät 2 kommit in.

Svarsfrekvens

1000 inbjudningar skickades ut.

21 kom i retur

Urval uppgått till 979 personer

154 enkät 1 skickades ut (75 version A och 79 version B)

141 svarade (71 version A och 70 version B)

141 enkät 2 skickades ut (71 version A och 70 version B)

133 svarade (66 version A och 67 version B)

Enkäten

Enkäten bestod av totalt 112 frågor; 5 bakgrundsfrågor (ålder, kön, utbildningsgrad, huvudsaklig sysselsättning och datum för ifyllande), de 8 enfrågorna, 10 frågor i Shortened Effort-Reward Imbalance Questionnaire (S-ERIQ) (Leineweber, Wee, Westerlund, Theorell, Wahrendorf och Siegrist, 2010), 17 frågor om krav, kontroll och socialt stöd i Swedish Demand Control Support Questionnaire (DCSQ) (Sane, Torp, Mykletun och Dahl, 2005), 10 frågor om general self-efficacy i Generalized Self-Efficacy Scale (GSES) (Schwarzer och Jerusalem, 1995), en stressfråga (Elo, Leppänen & Jahkola, 2003), 10 frågor om affekt (PANAS) (Thomson, 2007), samt Work Role Function Questionnaire (WRFQ) (Abma, van der Klink & Bültmann, 2012) med 27 frågor och Work Ability Index (WAI) (Ilmarinen, 2009) med 24 frågor.

Två versioner, A och B, skapades för att göra det möjligt att kontrollera för ordningsföljd. I båda versionerna låg bakgrundsfrågorna först. WAI och WRFQ låg sist i båda enkäterna och kommer inte att redovisas i denna rapport. Kontroll för

ordningsföljd görs inte heller.

I version A låg originalformulären, ERI och DCSQ efter bakgrundsfrågorna, följda av GSES, stressfrågan samt PANAS. Sedan kom enfrågorna från WAYA-studien. I version B var enfrågorna efter bakgrundsfrågorna och originalformulären sist, med samma ordning på frågorna mellan. Hela enkäten i version A finns i bilaga 1.

Krav, kontroll och socialt stöd

Karasek och Theorells frågeformulär om krav, kontroll och socialt stöd användes i sin svenska, förkortade version DCSQ (Sane, Torp, Mykletun och Dahl, 2005). Den består av 5 frågor om krav, 6 frågor om kontroll, varav 4 i underdimensionen stimulans och 2 i underdimensionen beslutsutrymme, och 6 frågor i dimensionen socialt stöd. Svartalternativen var fyra, från ”nej, så gott som aldrig” till ”ja, ofta” (1-4 poäng).

Effort-reward Imbalance

En kortversion av ERI, nyligen validerad i Sverige, (Leineweber, Wee, Westerlund, Theorell, Wahrendorf och Siegrist, 2010) användes för att validera enfrågan ERI. Den består av 3 frågor inom dimensionen effort och 7 frågor inom dimensionen reward. Svartalternativen var fyra, från ”stämmer helt och hållet” till ”stämmer inte alls” (1-4 poäng).

Self-Efficacy

The Generalized Self-Efficacy Scale (GSES), innehållandes 10 frågor (Schwarzer och Jerusalem, 1995), användes för att kontrollera hurvida enfrågan kontroll (som är konstruerad för att mäta Karasek och Theorells kontrolldimension) snarare fångar dimensioner av begreppet self-efficacy. Svartalternativen var fyra, från ”tar helt avstånd” till ”instämmer helt” (1-4 poäng).

Stress

En stressfråga (Elo, Leppänen & Jahkola, 2003) inkluderades i undersökningen: *Med STRESS menas ett tillstånd då man känner sig spänd, rastlös eller orolig eller inte kan sova på natten eftersom man tänker på problem hela tiden. Känner du av sådan stress för närvarande?* Frågan hade fem svartalternativ, från ”inte alls” till ”våldigt mycket” (1-5 poäng).

Analys

Alla analyser gjordes i programmet SPSS version 20. Spearman-korrelationer användes för att undersöka hur väl enfrågorna speglade originalformulären, underdimensioner i originalformulären men också varje enskild fråga i originalformulären. DCSQ analyserades med summamått som skapades genom att addera samtliga frågor inom varje dimension (enligt Sane et al., 2005). Även underdimensionernas summor korrelerades med motsvarande enfrågor. Job-strain definierades som krav högre än medianen och kontroll lägre än medianen enligt Fransson et al. (2012) och räknades ut för både originalskalorna och för enfrågorna.

ERI analyserades genom att beräkna ER-ratio (Siegrist, 2006), vilket sedan korrelerades med enfrågan ERI. Även underdimensionerna effort och reward samt de enskilda frågorna ur formuläret korrelerades med enfrågan. Self-efficacy summerades och korrelerades med både enfrågan kontroll på arbetsplatsen och kontroll i privatlivet. Samtliga enfrågor korrelerades med frågan om upplevd stress.

Test-retest undersöktes genom korrelationer av enfrågorna från enkät 1 och enkät 2. Spearmans Rho användes för alla korrelationsanalyser. Både konfidensintervall $p < 0.01$ och $p < 0.05$ förekommer.

Resultat

Samtliga resultat utöver reliabilitetstestningen baseras på enkät 1, version A och B sammanräknade, om inget annat anges.

Studiegruppen

Totalt svarade 141 personer på enkät 1. De var mellan 20 och 66 år gamla, mv 36,5, sd 13, median 31 år. Av de svarande var 78 kvinnor (56 %) och 62 män (44 %). En person uppgav inte kön. Fem procent hade grundskoleutbildning, 51 % hade genomgått gymnasium och 42,5 % hade avslutat en högskole- eller universitetsutbildning. Majoriteten (77 %) arbetade som anställda och 2 % var egna företagare. Tio procent var studenter på högskola och 3,5 % studerade inom annan utbildning.

Deskriptiva data, enfrågor och originalskalor

Svarsfördelningen på enfrågorna fördelade sig i enkät 1 enligt tabell 2. Den sammanräknade poängen på originalskalorna, inklusive self-efficacy och stressfrågan redovisas i tabell 3.

Tabell 2. Svarsfördelning enfrågor

Frågeformulering i enkäten	Dimen- sion	N	Stämmer mycket dåligt		Stämmer ganska dåligt		Stämmer ganska bra		Stämmer mycket bra	
			Frek	%	Frek	%	Frek	%	Frek	%
Jag är utsatt för stora krav och förväntningar i arbetet/studierna	Krav	139	4	2,8	16	11,3	74	52,5	45	31,9
Jag känner att jag har kontroll över och kan hantera saker som händer i mitt arbete/mina studier	Kontroll	139	2	1,4	9	6,4	93	66	35	24,8
När jag har problem i arbetet/studierna så har jag tillgång till stöd och hjälp där	Socialt stöd	139	6	4,3	20	14,2	73	51,8	40	28,4
Med tanke på den ansträngning jag lägger ner och det jag presterar i arbetet/studierna får jag den uppskattning jag förtjänar	ERI	139	8	5,7	35	24,8	74	52,5	22	15,6

Medianen på samtliga frågor var 3 "stämmer ganska bra"

Tabell 3. Median och spridning av totalpoäng i originalskalor

	N	Spridning	Möjlig spridning	Median
Krav	140	6-19	5-20	12
Kontroll	141	7-24	6-24	19
Socialt stöd	139	11-24	6-24	19
Effort-Reward	135	14-34	10-40	23
Self-Efficacy	141	19-40	10-40	31
Stress	140	1-5	1-5	2

Korrelationer mellan enfrågor och originalskalor

Korrelationerna mellan enfrågorna och deras originalskalor var (i fallande storleksordning); för krav ($r = 0,44$ $p < 0,01$), socialt stöd ($r = 0,42$ $p < 0,01$), effort-reward ($r = -0,40$ $p < 0,01$) och kontroll ($r = 0,10$, ej signifikant) (Tabell 4). Kontroll originalskala delades också upp i sina två underdimensioner, stimulans och beslutsutrymme, men inte heller dessa korrelerade statistiskt signifikant med enfrågan kontroll ($r = 0,03$ och $r = 0,16$). Även ERI delades upp i underdimensioner, effort och reward, av vilka effort hade en låg korrelation med enfrågan ($r = -0,21$ $p < 0,05$) och reward en högre ($r = 0,54$ $p < 0,01$).

Korrelationer mellan enfrågorna och enskilda items i originalskalorna

Korrelationen mellan originalskalornas enskilda items och enfrågorna undersöktes också. Samtliga enfrågor utom kravfrågan samvarierade i högre utsträckning med ett enskilt item ur originalskalan än med den sammanvägda originalskalan (bilaga 2). Gällande krav var spridningen av korrelationerna mellan enskilda items och enfrågan -0,24 till +0,36, alla $p < 0,01$. Det item med högst korrelation löd ”Kräver ditt arbete att du arbetar mycket hårt?” Spridningen på korrelationerna mellan enfråga kontroll och originalskalans items var mellan 0,04 och 0,17, endast den sistnämnda korrelationen var statistiskt signifikant ($p < 0,05$) och gällde frågan ”Har du frihet att bestämma vad som ska utföras i ditt arbete?”

Korrelationerna mellan enfrågan socialt stöd och originalskalans items var mellan 0,25 och 0,42, alla $p < 0,01$. Det item med högst korrelation var ”Mina arbetskamrater ställer

upp för mig”.

Spridningen på korrelationerna mellan enfrågan ERI och originalskalans items var mellan -0,09 och 0,64, varav ungefär hälften av korrelationerna var statistiskt signifikanta. Det enskilda item med högst korrelation var ”Med tanke på den möda jag lagt ner och allt jag uträttat, så får jag i mitt arbete det erkännande jag förtjänar.” För en redovisning av samtliga korrelationer mellan enfrågor och originalskalornas enskilda items, se bilaga 2.

Job-strain

Job-strain definierades som krav högre än medianen och kontroll lägre än medianen (Fransson et al, 2012). Mätt med enfrågorna var antalet individer som hade krav över medianen 41 (29 %) och kontroll under medianen 11 (8 %). Dock var det bara 4 personer (3 %) som kategoriserades i gruppen med job-strain, dvs. där höga krav och låg kontroll sammanföll. Mätt med originalskalan hade 25 personer (18 %) job-strain. Ingen som hade job-strain enligt enfrågorna hade det enligt originalskalemätningen, det fanns alltså ingen överensstämmelse mellan mätningarna.

Korrelationer mellan enfråga kontroll och self-efficacy

Korrelationen mellan enfrågan kontroll i arbetslivet och self-efficacy var 0,31, $p < 0,01$ och mellan kontroll i privatlivet och self-efficacy 0,21 $p < 0,05$ (Tabell 4). Båda dessa korrelationer var högre än den mellan enfrågan kontroll och originalskalan kontroll.

Korrelationer mellan enfrågorna och stress

Samtliga enfrågorna korrelerades också med stressvariabeln som fanns med i enkäten. Endast enfrågorna krav och kontroll uppvisade statistiskt signifikanta samband med upplevd stress; 0,24 $p < 0,01$ respektive -0,39 $p < 0,01$ (Tabell 4).

Tabell 4. Korrelationer

	Spearman's Rho	Spridning Rho på enskilda originalitems
Enfråga krav*originalskala krav	0,44**	0,24** – 0,36**
Enfråga kontroll*originalskala kontroll	0,10	0,04 – 0,17*
Enfråga socialt stöd* originalskala socialt stöd	0,42**	0, 25** – 0,42**
Enfråga ERI* originalskala ER-ratio	-0,40**	-0,09 – 0,64**
Enfråga kontroll*originalskala underdimension stimulans	0,03	0,38 – 0,10
Enfråga kontroll*originalskala underdimension beslutsutrymme	0,16	0,14 – 0,17*
Enfråga ERI* originalskala underdimension effort	-0,21*	-0,21* – -0,10
Enfråga ERI* originalskala underdimension reward	0,54**	0,09 – 0,64**
Enfråga kontroll* Self- Efficacy	0,31**	0,1 – 0,25**
Enfråga kontroll (privativ)* Self-Efficacy	0,21*	0,03-0,19*
Enfråga krav* stress	0,24**	-
Enfråga kontroll* stress	-0,39**	-
Enfråga socialt stöd* stress	-0,16	-
Enfråga ERI* stress	-0,15	-

*= p<0,05, **=p<0,01

Test-retestreliabilitet

Majoriteten av de som besvarade den första enkäten, 91 %, eller 129 personer besvarade också den andra enkäten, varav 70 % inom det eftersträvade tidsintervallet på 7-14 dagar. Medelintervallet var 11,8 dagar och sd 7.

Absolut överensstämmelse, (percentage agreement) mellan enkät 1 och 2 var genomgående högt för samtliga frågor: 60-69 % (tabell 5-8).

Spearmankorrelationerna var något mer ojämna; för ERI: 0,72 (p< 0,01), krav: 0,64 (p< 0,01), socialt stöd: 0,52 (p< 0,01) och lägst för kontroll: 0,41 (p< 0,01), se tabell 5-8

Tabell 5. Svartsfördelning test-retest enkät krav (N=129)

		Enfråga krav enkät 1				Total
		Stämmer mycket dåligt	Stämmer ganska dåligt	Stämmer ganska bra	Stämmer mycket bra	
Enfråga krav enkät 2	Stämmer mycket dåligt	0	1	2	1	4
	Stämmer ganska dåligt	0	11	5	0	16
	Stämmer ganska bra	1	11	50	6	68
	Stämmer mycket bra	0	0	13	28	41
	Total	1	23	70	35	129
Absolut överensstämmelse mellan enkät 1 och 2 = 69%						
Spearman: 0,64**						

*= p<0,05, **=p<0,01

Tabell 6. Svartsfördelning test-retest enkät kontroll (N=129)

		Enfråga kontroll enkät 1				Total
		Stämmer mycket dåligt	Stämmer ganska dåligt	Stämmer ganska bra	Stämmer mycket bra	
Enfråga kontroll enkät 2	Stämmer mycket dåligt	2	0	0	0	2
	stämmer ganska dåligt	0	3	5	1	9
	stämmer ganska bra	0	7	69	9	85
	stämmer mycket bra	0	0	20	13	33
	Total	2	10	94	23	129
Absolut överensstämmelse mellan enkät 1 och 2 = 67%						
Spearman: 0,41**						

*= p<0,05, **=p<0,01

Tabell 7. Svartsfördelning test-retest enkät socialt stöd (N=129)

		Enfråga socialt stöd enkät 1				Total
		Stämmer mycket dåligt	Stämmer ganska dåligt	Stämmer ganska bra	Stämmer mycket bra	
Enfråga socialt stöd enkät 2	Stämmer mycket dåligt	2	2	1	0	5
	Stämmer ganska dåligt	0	13	6	0	19
	Stämmer ganska bra	1	5	49	13	68
	Stämmer mycket bra	0	2	20	15	37
	Total	3	22	76	28	129
Absolut överensstämmelse mellan enkät 1 och 2 = 61%						
Spearman: 0,519**						

*= p<0,05, **=p<0,01

Tabell 8. Svartsfördelning test-retest enkät ERI (N=129)

		Enfråga ERI enkät 1				Total
		Stämmer mycket dåligt	Stämmer ganska dåligt	Stämmer ganska bra	Stämmer mycket bra	
Enfråga ERI enkät 2	Stämmer mycket dåligt	2	2	1	0	5
	Stämmer ganska dåligt	0	13	6	0	19
	Stämmer ganska bra	1	5	49	13	68
	Stämmer mycket bra	0	2	20	15	37
	Total	3	22	76	28	129
Absolut överensstämmelse mellan enkät 1 och 2 = 61%						
Spearman: 0,718**						

*= p<0,05, **=p<0,01

Diskussion

Validitetstestningen gav måttliga korrelationer mellan enfrågorna krav ($r=0,44$ $p<0,01$), socialt stöd ($r=0,42$ $p<0,01$) och ERI ($r=0,40$ $p<0,01$) och deras respektive originalskala. Sambandet mellan kontroll och originalskala kontroll var mycket lågt ($r=0,10$) och icke statistiskt signifikant. Kontroll originalskala delades också upp i sina två underdimensioner, stimulans och beslutsutrymme, men ingen av dessa hade signifikant samband med enfrågan kontroll. Även ERI delades upp i underdimensioner, effort och reward, av vilka effort hade en låg korrelation med enfrågan ($r=-0,21$ $p<0,05$) och reward en hög ($r=0,54$ $p<0,01$). Utifrån frågeställningen om möjligheten att använda enfrågorna som indikatorer för sina respektive dimensioner bedöms att krav, socialt stöd och ERI, i betydelsen reward, kan användas som sådana, men med försiktighet.

Wanous, Reicher och Hudy, (1997) påpekade att *"If the construct being measured is sufficiently narrow or is unambiguous to the respondent, a single-item measure may suffice"* (sid. 247). Detta kan gälla för föreliggande resultat, där de enfrågor vars originalskalor hade underdimensioner, antingen inte samvarierade alls med dessa, eller enbart med en av dem. Högst korrelationer hade enfrågorna krav och socialt stöd med sina originalskalor, som inte innehåller underdimensioner.

Enfrågan kontroll kan inte anses vara ett mått för Karaseks kontroldimension. Vid närmare granskning av frågan har den ett något annorlunda fokus än Karaseks kontrollbegrepp. Kontroll i Karaseks teori är en stabil egenskap hos miljön. Enfrågan kontroll är formulerad så att den handlar mer om individens uppfattning om sin egen hanteringsförmåga. Enfrågan kontroll korrelerar också i högre utsträckning med self-efficacy än med originalskalan, men även med självupplevd stress (negativt samband). Detta pekar på att enfrågan kanske snarare fångar aspekter av individens uppfattning om sin miljö samt tron på sin egen förmåga att hantera miljön, än en faktisk egenskap hos miljön.

Spridningen i svaren är generellt liten, majoriteten av svaren ligger i den övre halvan av spannet, vilket är tydligast i kontrollfrågan. Det sk. restriction of range-problemet (Borg

och Westerlund, 2012) resulterar i att möjligheten att få en samvariation minskar. Det yttrar sig i att i den del av svarsskalan som har en bra svarsfrekvens kan validiteten vara bra, medan i den lägre halvan av svarsskalan är validiteten osäker eftersom för få svarande finns för att mätningen ska bli tillförlitlig.

Reliabilitetstestningen gav genomgående högre korrelationer än validitetstestningen. Test-retest-reliabilitet var (i fallande storleksordning) för ERI ($r=0,72$ $p<0,01$), krav ($r=0,64$ $p<0,01$) och socialt stöd ($r=0,52$ $p<0,01$), och lägre, men fortfarande signifikant för kontroll ($r=0,41$ $p<0,01$).

Den tidigare reliabilitetstestning av enfrågorna som genomfördes i samband med framtagandet av WAYA-enkäten (Ekman, Ahlstrand, m.fl. 2008) är svår att jämföra med den föreliggande då antalet svarsalternativ inte är samma; det mellersta svarsalternativet ”stämmer i viss mån” togs bort mellan de båda undersökningarna. Även i den förra undersökningen hade enfrågan ERI högst test-retest-reliabilitet, men också kontroll och socialt stöd visade god samvariabilitet.

Att mäta reliabilitet genom ett test-retestförfarande är relativt ovanligt då det ställer specifika metodologiska problem, framförallt vad gäller tolkning av resultaten (Ekman, Ahlstrand, m.fl. 2008). Bara fenomen som är stabila över tid kan mätas genom test-retest studier. Intervallet mellan mätningarna ska idealt vara så kort att förändringar inte kan ha skett hos de mätta fenomenen, men inte så kort att testdeltagarna minns sina tidigare svar. I denna studie valdes målintervall på mellan en och två veckor, vilket uppfylldes av majoriteten av de svarande. Vi prioriterade att inkludera samtliga svarande för att få en så stor grupp som möjligt framför att exkludera svarande baserat på svarsintervall. Det var något kortare intervall än i den tidigare undersökningen (där det var mellan 11 och 120 dagar).

Vad som definieras som en hög korrelation skiftar beroende på källa och syfte med undersökning. Generellt brukar 0,8 anses som en hög korrelation (t. ex. Hinkle, Wiersma & Jurs, 1988) men även Cohens riktlinjer används ibland, där 0,5 anses vara ett starkt samband (Borg & Westerlund, 2012). I den validitetstestning som Elo et al. (2003) gjorde av sin stressfråga, definierades korrelationer på 0,55 - 0,60 som höga,

vilket ligger i linje med Cohens resonemang. I föreliggande studie var sambanden gällande validitet som bäst måttliga och för reliabiliteten höga, enligt Cohen. Låga statistisk styrka i skattningarna av korrelationerna kan delvis förklaras med att det stora bortfallet resulterat i en relativt begränsad studiepopulation, då detta ger lägre power och större osäkerhet i beräkningarna.

En liten undersökningsgrupp resulterade också i att det inte gick att undersöka subgrupper ur samplet som planerat. Bortfallet innebär också ett selektionsbias, det vill säga att risken är stor att de som svarat i undersökningen skiljer sig från de som inte svarat, på ett sätt som är relevant för svaren i enkäten. Snedfördelningen i svaren är markant, majoriteten av de svarande uppger höga krav, hög kontroll, ett gott socialt stöd och en rimlig belöning i förhållande till ansträngning i sin arbetssituation. Det är sedan tidigare känt att yngre, personer med lägre utbildning, lägre inkomst, alkoholmissbruk, icke nordeuropeiskt ursprung, deprimerade och/eller med flera psykiatriska diagnoser i mindre utsträckning svarar i undersökningar (Bergman, Ahlberg, Forsell, & Lundberg 2010; Fröjd Kaltiala-Heino, & Marttunen, 2011; Lamers et. al, 2012). Det innebär att de som svarat på undersökningen sannolikt är friskare än den genomsnittliga populationen.

Det låga deltagandet kan bland annat bero på studiens flerstegs-design samt avsaknad av påminnelser. En stor majoritet avböjde att medverka redan i inbjudningsfasen (genom att inte besvara förfrågan). De som valde att delta stannade däremot i mycket hög utsträckning genom båda enkäterna, bara 9 % av de som svarade på första enkäten svarade inte på den andra. Detta kan delvis bero på att de som med mindre motivation försvann redan i inbjudningsskedet, men också på att incitamentet var högt med två biobiljetter som ersättning per besvarad enkät.

I enkätskapande ingår en avvägning mellan bredd och djup i frågematerial där fler frågor inom ett fält, och alltså ett större djup, kan omöjliggöra frågor från andra fält, och därmed bredd, eftersom utrymmet är begränsat. Vilken ledd som prioriteras beror på forskningsfrågan. Dock möjliggör valida enfrågor en större flexibilitet och ökade möjligheter att tillgodose önskemål om både bredd och djup.

Sammanfattningsvis görs bedömningen att enfrågorna krav, socialt stöd, och ERI i betydelsen reward, kan användas som indikatorer för respektive originalskala. Eftersom korrelationerna med originalskalorna var måttliga bör det dock göras med viss försiktighet. Enfrågan kontroll kan i dagsläget inte sägas mäta Karaseks kontrollbegrepp. Den verkar spegla begreppet self-efficacy i högre grad, men behöver undersökas närmare. Job-strain, beräknat med enfrågorna, hade ingen överensstämmelse med originalskalornas job-strain. Test-retest reliabiliteten för enfrågorna får anses vara god.

Referenser

1. Abma, F. I., van der Klink, J. J. L., & Bültmann, U. (2012) The work role functioning questionnaire 2.0 (Dutch version): examination of its reliability, validity and responsiveness in the general working population [elektronisk version]. *Journal of Occupational Rehabilitation*, 23, 135-147.
2. Bakker, A. B., van Veldhoven, M., & Xanthooulou, D. (2010). Beyond the demand-control model thriving on high job demands and resources [elektronisk version]. *Journal of Personnel Psychology*, 9(1), 3-16.
3. Bergman, P., Ahlberg, G., Forsell, Y., & Lundberg, I. (2010). Non-participation in the second wave of the part study on mental disorder and its effects on risk estimates [elektronisk version]. *International Journal of Social Psychiatry*, 56, 119-132.
4. Borg, B. & Westrerlund, J. (2012). *Statistik för beteendevetare* (3:e upplagan). Malmö: Liber AB.
5. De Jonge, J., Bosma, H., Peter, R., & Siegrist, J. (2000). Job strain, effort reward imbalance and employee well-being: a large scale cross-sectional study [elektronisk version]. *Social Science & Medicine*, 50, 1317-1327.
6. Elo, A-L., Leppänen, A., & Jahkola, A. (2003). Validity of a single-item measure of stress symptoms [elektronisk version]. *Scandinavian Journal of Work, Environment & Health*, 29(6), 444-451.
7. Fransson, E., Nyberg, S. T., Heikkilä, K., Alfredsson, L., Bacquer, D. D., Batty, G. D., Bonenfant, S., Casini, A., Clays, E., Goldberg, M., Kittel, F., Koskenvuo, M., Knutsson, A. Leineweber, C., Magnusson Hanson, L. L., Nordin, L., Snigh-Manoux, A., Suominen, S., Vahtera, J., Westerholm, P., Westerlund, H., Zins, M., Theorell, T., & Kivimäki, M. (2012). Comparison of alternative versions of the job demand-control scales in 17 European cohort studies: the IPD-Work consortium [elektronisk version]. *BMC Public Health*, 12:62.
8. Fröjd, S., Kaltiala-Heino, R., & Marttunen, M. J. (2011). Does problem behavior affect attrition from a cohort study on adolescent mental health? [elektronisk version]. *The European Journal of Public Health*, 21 (3), 306-310.
9. Hayes. N. (2000). *Doing psychological research gathering and analyzing data*. Buckingham: Open University Press.
10. Hinkle, D. E., Wiersma, W., & Jurs, S. G., (1988). *Applied Statistics for the Behavioral Sciences* (2:a upplagan). Boston, USA: Houghton Mifflin Company.

11. Ilmarinen, J. (2009). Work ability—a comprehensive concept for occupational health research and prevention [elektronisk version]. *Scandinavian Journal of Work Environment Health*, 35(1), 1–5.
12. Karasek, R., Brisson, C., Kawamaki, N., Houtman, I., Bongers, P., & Amick, B. (1998) The job content questionnaire (JCQ): an instrument for internationally comparative assessments of psychosocial job characteristics [elektronisk version]. *Journal of Occupational Health Psychology*, 3, 322-355.
13. Karasek, R., Choi, BK, Östergren, P-O, Ferrario, M., & De Smet, P. (2007). Testing two methods to create comparable scale scores between the Job Content Questionnaire (JCQ) and JCQ-like questionnaires in the European JACE study. *International Journal of Behavioral Medicine*, 14, 189-201.
14. Karasek, R., & Theorell, T. (1990). *Healthy work, stress, productivity and the reconstruction of working life*. New York, USA: Basic Books, Inc. Publishers.
15. Lamers, F., Hoogendoorn, A. W., Smit, J. H., van Dyck, R, Zitman, F. G., Nolen, W. A., & Penninx, B, W. (2012). Sociodemographic and psychiatric determinants of attrition in the Netherlands study of depression and anxiety (NESDA) [elektronisk version]. *Comprehensive Psychiatry*, 53, 63-70.
16. Leineweber, C., Wege, N., Westerlund, H., Theorell, T., Wahrendorf, M. & Siegrist, J. (2010). How valid is a short measure of effort-reward imbalance at work? A replication study from Sweden [elektronisk version]. *Occupational & Environmental Medicine*, 67, 526-531.
17. Rothman, K. J., Greenland, S., & Lash, T. L. (2008). *Modern epidemiology* (3:e upplagan). Philadelphia, PA: Lippincott, Williams & Wilkins.
18. Sanne, B., Torp, S., Mykletum, A., & Dahl, A. A. (2005). The Swedish demand-control-support questionnaire (DCSQ): factor structure, item analyses, and internal consistence in a large population [elektronisk version]. *Scandinavian journal of Public Health*, 33, 166-174.
19. Schwarzer, R., & Jerusalem, M. (1995). Generalized Self-Efficacy scale. In J. Weinman, S. Wright, & M. Johnston, *Measures in health psychology: A user's portfolio. Casual and control beliefs* (pp. 35-37). Windsor, UK: NFER-NELSON.
20. Siegrist, J. (2008). Chronic psychosocial stress at work and risk of depression: evidence from prospective studies [elektronisk version]. *European Archives of Psychiatry and Clinical Neuroscience*, 258, 115-119.
21. Thomson, E. R. (2007). Development and validation of an internationally reliable short-form of the positive and negative affect schedule (PANAS) [elektronisk version]. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 38, 227-242.

Bilaga 1 Korrelationstabeller: enfrågorna och originalskalornas enskilda items

Tabell 9. Korrelationer mellan enfråga krav och originalskalans items (n=139)

	Kräver ditt arbete arr du arbetar mycket fort?	Kräver ditt arbete att du arbetar mycket hårt?	Kräver ditt arbete en för stor arbetsinsats?	Har du tillräckligt med tid för att hinna med arbetsuppgiften?	Förekommer det motstridiga krav i ditt arbete?
Jag är utsatt för stora krav och förväntningar i arbetet/studierna	0,32**	0,36**	0,33**	-0,33**	0,24**

*= p<0,05, **=p<0,01

Tabell 10. Korrelationer mellan enfråga kontroll och originalskalans items (n=139)

	Får du lära dig nya saker i ditt arbete?	Kräver ditt arbete skicklighet?	Kräver ditt arbete påhittighet?	Innebär ditt arbete att du får göra samma sak om och om igen?	Har du frihet att bestämma hur ditt arbete ska utföras?	Har du frihet att bestämma vad som ska utföras i ditt arbete?
Jag känner att jag har kontroll över och kan hantera saker som händer i mitt arbete/ mina studier.	0,38	0,1	0,07	0,07	0,14	0,17*

*= p<0,05, **=p<0,01

Tabell 11. Korrelationer mellan enfråga socialt stöd och originalskalans items (n=139)

	Det är en lugn och behaglig stämning på min arbetsplats.	Det är en god sammanhållning på min arbetsplats.	Mina arbetskamrater ställer upp för mig.	Man har förståelse för att jag kan ha en dålig dag.	Jag kommer bra överens med mina överordnade.	Jag trivs bra med mina arbetskamrater.
När jag har problem i arbetet/studierna, så har jag tillgång till hjälp och stöd där.	0,29**	0,34**	0,42**	0,28**	0,33**	0,25**

*= p<0,05, **=p<0,01

Tabell 12. Korrelationer mellan enfråga effort-reward och originalskalans items (n=137)

	På grund av den stora arbetsbelastningen arbetar jag ofta under tidspress.	Jag blir ofta avbruten och störd i mitt arbete.	Jag har fått allt mer att göra på arbetet under de senaste åren.	Jag får det erkännande av mina överordnade som jag förtjänar.	Möjligheten till befordran inom mitt arbetsområde är små.	Jag upplever för närvarande eller förväntar mig en försämring av min arbetssituation.	Mitt arbete är hotat.	Med tanke på den möda jag lagt ner och allt jag har utträttat, så får jag i mitt arbete det erkännande som jag förtjänar.	Med tanke på den möda jag lagt ner och allt jag har utträttat, är mina möjligheter att avancera inom yrkeslivet rimliga.	Med tanke på allt jag har utträttat, har jag en rimlig lön.
Med tanke på de ansträngningar jag lägger mer och det jag presterar i arbetet/studierna får jag den uppmärksamhet jag förtjänar.	0,21	0,17	0,1	-0,57**	0,31**	0,15	0,09	-0,64**	-0,24	-0,4

*= p<0,05, **=p<0,01

Bilaga 2

**Tillförlitlighet i frågeformulär gällande
hälsa, arbetsförmåga och psykosocial arbetsmiljö**

I Introduktion

Enkäten tar ca 20 minuter att besvara.

OBSERVERA. Ett antal frågor handlar om arbete och förhållanden på arbetsplatsen. Om du studerar, så besvara dessa frågor så gott det går. Jämställ alltså studier med arbete! Om du både studerar och arbetar/praktiserar, dvs studerar kombinerat med ett deltids/praktikarbete eller arbetar tillfälligt på t.ex. kvällar/helger/lov avser frågorna din huvudsakliga sysselsättning.

II Instruktioner för ifyllande av formuläret

Försök att fylla i alla frågor även om du känner dig osäker på svaret.

Dina svar kommer att läsas maskinellt. Använd därför kulspeppenna, svart eller blå när du besvarar frågorna.

De flesta frågorna besvarar du genom att **tydligt markera** (kryssa i) det svarsalternativ som gäller för dig. När du fyller i boxen, låt inte någon del av markeringen gå utanför boxen.

gör så här

inte så här

inte så här

Skulle du råka sätta ett kryss i fel box eller om du vill ändra ett svar, rätta till det genom att fylla (svärta) hela den felaktigt ifyllda boxen. Sätt därefter kryss i rätt box.

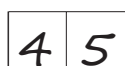
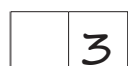
det felaktiga svaret

Om en fråga skall besvaras med text, skriv ditt svar på avsedd plats. Skriv så tydligt som möjligt.

DLfYv-tvv-

Om en fråga skall besvaras med siffror, skriv ditt svar med en siffra i varje box, se exempel nedan. Skriv så tydligt som möjligt!

1. Datum för ifyllande av formuläret:

månad

dag

2. Är du man eller kvinna?

Man

Kvinna

3. Hur gammal är du?

år

4. Vilken är din högsta avslutade utbildning?

Grundskola eller motsvarande obligatorisk skola

Examen från gymnasium, folkhögskola eller motsvarande

Universitets- eller högskoleutbildning kortare än 3 år

Universitets- eller högskoleutbildning 3 år eller längre

5. Vilken är din huvudsakliga sysselsättning just nu? OBSERVERA! Ange endast ett svarsalternativ.

Arbete som anställd

Egen företagare

Högskolestudier

Annan utbildning

Annat, ange vad nedan

OBS! Om du huvudsakligen studerar, **likställ studier med arbete** när du besvarar frågor som handlar om arbete.

6. Hur väl tycker du följande påståenden stämmer på dig?

	stämmer helt och hållet	stämmer ganska bra	stämmer inte särskilt bra	stämmer inte alls
På grund av den höga arbetsbelastningen arbetar jag ofta under stor tidspress.	☐	☐	☐	☐
Jag blir ofta avbruten och störd i mitt arbete.	☐	☐	☐	☐
Jag har fått allt mer att göra på arbetet under de senaste åren.	☐	☐	☐	☐
Jag får det erkännande av mina överordnade som jag förtjänar.	☐	☐	☐	☐
Möjligheterna till befordran inom mitt arbetsområde är små.	☐	☐	☐	☐
Jag upplever för närvarande eller förväntar mig en försämring i min arbetssituation.	☐	☐	☐	☐
Mitt arbete är hotat.	☐	☐	☐	☐
Med tanke på den möda jag har lagt ned och allt jag har uträttat, så får jag i mitt arbete det erkännande som jag förtjänar.	☐	☐	☐	☐
Med tanke på den möda jag har lagt ned och allt jag har uträttat, är mina möjligheter att avancera inom yrkeslivet rimliga.	☐	☐	☐	☐
Med tanke på allt jag har uträttat, har jag en rimlig lön.	☐	☐	☐	☐

OBS! Om du huvudsakligen studerar, **likställ studier med arbete** när du besvarar frågor som handlar om arbete.

7. Frågor beträffande ditt arbete:

	nej, så gott som aldrig	nej, sällan	ja, ibland	ja, ofta
Kräver ditt arbete att du arbetar mycket fort?	☐	☐	☐	☐
Kräver ditt arbete att du arbetar mycket hårt?	☐	☐	☐	☐
Kräver ditt arbete en för stor arbetsinsats?	☐	☐	☐	☐
Har du tillräckligt med tid för att hinna med arbetsuppgifterna?	☐	☐	☐	☐
Förekommer det motstridiga krav i ditt arbete?	☐	☐	☐	☐
Får du lära dig nya saker i ditt arbete?	☐	☐	☐	☐
Kräver ditt arbete skicklighet?	☐	☐	☐	☐
Kräver ditt arbete påhittighet?	☐	☐	☐	☐
Innebär ditt arbete att man gör samma sak om och om igen?	☐	☐	☐	☐
Har du frihet att bestämma <u>hur</u> ditt arbete ska utföras?	☐	☐	☐	☐
Har du frihet att bestämma <u>vad</u> som ska utföras i ditt arbete?	☐	☐	☐	☐

OBS! Om du huvudsakligen studerar, **likställ studier med arbete** när du besvarar frågor som handlar om arbete.

8. Ta ställning till hur väl följande påståenden beskriver din arbetsituation.

	stämmer inte alls	stämmer inte särskilt bra	stämmer ganska bra	stämmer helt och hållet
Det är en lugn och behaglig stämning på min arbetsplats.	☐	☐	☐	☐
Det är en god sammanhållning på arbetsplatsen.	☐	☐	☐	☐
Mina arbetskamrater ställer upp för mig.	☐	☐	☐	☐
Man har förståelse för att jag kan ha en dålig dag.	☐	☐	☐	☐
Jag kommer bra överens med mina överordnade.	☐	☐	☐	☐
Jag trivs bra med mina arbetskamrater.	☐	☐	☐	☐

9. Ta ställning till följande påståenden:

	tar helt avstånd	tar delvis avstånd	instämmer delvis	instämmer helt
Jag lyckas alltid lösa svåra problem om jag bara anstränger mig tillräckligt.	☐	☐	☐	☐
Även om någon motarbetar mig hittar jag ändå utvägar att nå mina mål.	☐	☐	☐	☐
Jag har inga svårigheter att hålla fast vid mina målsättningar och förverkliga mina mål.	☐	☐	☐	☐
I oväntade situationer vet jag alltid hur jag skall agera.	☐	☐	☐	☐
Till och med överraskande situationer tror jag mig klara bra.	☐	☐	☐	☐
Tack vare min egen förmåga känner jag mig lugn även när jag ställs inför svårigheter.	☐	☐	☐	☐
Vad som än händer klarar jag mig alltid.	☐	☐	☐	☐
Vilket problem jag än ställs inför kan jag hitta en lösning.	☐	☐	☐	☐
Om jag ställs inför nya utmaningar vet jag hur jag ska ta mig an dem.	☐	☐	☐	☐
När problem uppstår kan jag vanligtvis hantera dem av egen kraft.	☐	☐	☐	☐

10. Med STRESS menas ett tillstånd då man känner sig spänd, rastlös eller orolig eller inte kan sova på natten eftersom man tänker på problem hela tiden.
Känner du av sådan stress för närvarande?

- inte alls
- bara lite
- i viss mån
- ganska mycket
- väldigt mycket

11. Den här skalan består av ett antal ord som beskriver olika känslor och stämninglägen.
Läs varje ord och markera hur du har känt dig under de senaste 4 veckorna.

	inte alls	bara lite	i viss mån	ganska mycket	väldigt mycket
Upprörd	☐	☐	☐	☐	☐
Fientlig	☐	☐	☐	☐	☐
På alerten	☐	☐	☐	☐	☐
Skamsen	☐	☐	☐	☐	☐
Inspirerad	☐	☐	☐	☐	☐
Nervös	☐	☐	☐	☐	☐
Bestämd	☐	☐	☐	☐	☐
Uppmärksam	☐	☐	☐	☐	☐
Rädd	☐	☐	☐	☐	☐
Aktiv	☐	☐	☐	☐	☐

12. Följande påståenden gäller STUDIER, ARBETE ELLER PRAKTIK. Hur väl stämmer följande påståenden in på din situation?

	stämmer mycket dåligt	stämmer ganska dåligt	stämmer ganska bra	stämmer mycket bra
Jag är utsatt för stora krav och förväntningar i arbetet/studierna.	☐	☐	☐	☐
Jag känner att jag har kontroll över och kan hantera saker som händer i mitt arbete/ mina studier.	☐	☐	☐	☐
När jag har problem i arbetet/studierna så har jag tillgång till stöd och hjälp där.	☐	☐	☐	☐
Med tanke på den ansträngning jag lägger ner och det jag presterar i arbetet/studierna får jag den uppskattning jag förtjänar.	☐	☐	☐	☐

13. Följande påstående gäller ditt PRIVATLIV. Hur väl stämmer följande påståenden in på din situation?

	stämmer mycket dåligt	stämmer ganska dåligt	stämmer ganska bra	stämmer mycket bra
Jag är utsatt för stora krav och förväntningar i mitt privatliv.	☐	☐	☐	☐
Jag känner att jag har kontroll över och kan hantera saker som händer i mitt privatliv.	☐	☐	☐	☐
När jag har problem i mitt privatliv så har jag tillgång till stöd och hjälp.	☐	☐	☐	☐
Med tanke på den ansträngning jag lägger ner i mitt privatliv så får jag den uppskattning jag förtjänar.	☐	☐	☐	☐

OBS! Om du huvudsakligen studerar, **likställ studier med arbete** när du besvarar frågor som handlar om arbete.

Att fungera på arbetet - ditt arbete och din hälsa

I följande påståenden ber vi dig att uppskatta den tid som du under de senaste 4 veckorna haft svårt att sköta vissa delar av dina arbetsuppgifter. Det gäller alltså din arbetstid under de senaste 4 veckorna. Sätt ett kryss i rutan "gäller inte mitt arbete" om frågan beskriver något som inte ingår i ditt arbete.

14a. Under hur stor del av din arbetstid under de senaste 4 veckorna har din fysiska hälsa eller dina känslomässiga problem gjort det svårt för dig att göra följande?

Jag har haft svårt att ...	hela tiden (100%)	det mesta av tiden	hälften av tiden (50%)	en del av tiden	ingen del av tiden (0%)	gäller inte mitt arbete
enkelt komma igång i början av arbetsdagen.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
börja arbeta så snart jag anlät till min arbetsplats.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
utföra mitt arbete utan avbrott för extra raster eller vilopausar.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
hålla mig till rutiner eller en plan på arbetet.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
arbeta tillräckligt snabbt.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
bli klar med arbetet i tid.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
utföra mitt arbete utan att göra misstag.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
få de personer som bedömer mitt arbete att bli nöjda.	☐	☐	☐	☐	☐	☐

OBS! Om du huvudsakligen studerar, **likställ studier med arbete** när du besvarar frågor som handlar om arbete.

14b. Under hur stor del av din arbetstid under de senaste 4 veckorna har din fysiska hälsa eller dina känslomässiga problem gjort det svårt för dig att göra följande?

Jag har haft svårt att ...	hela tiden (100%)	det mesta av tiden	hälften av tiden (50%)	en del av tiden	ingen del av tiden (0%)	gäller inte mitt arbete
känna att jag utträttat något i mitt arbete.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
känna att jag gjort vad jag kan på arbetet.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
lyfta, bära eller flytta något på arbetet som väger mer än 5 kg.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
sitta, stå, eller arbeta i samma position längre än 15 minuter.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
upprepa samma rörelser gång på gång när jag arbetar.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
böja, vrida, eller sträcka mig när jag arbetar.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
använda handverktyg eller utrustning i mitt arbete (t.ex. telefon, penna, tangentbord, datormus, bormaskin, slipmaskin, hårtork).	☐	☐	☐	☐	☐	☐

OBS! Om du huvudsakligen studerar, **likställ studier med arbete** när du besvarar frågor som handlar om arbete.

15a. Under hur stor del av din arbetstid under de senaste 4 veckorna har din fysiska hälsa eller dina känslomässiga problem gjort det svårt för dig att göra följande?

Jag har haft svårt att ...	hela tiden (100%)	det mesta av tiden	hälften av tiden (50%)	en del av tiden	ingen del av tiden (0%)	gäller inte mitt arbete
hålla tankarna på mitt arbete.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
arbeta noggrant.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
koncentrera mig på mitt arbete.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
arbeta utan att börja tänka på annat.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
läsa eller bearbeta information när jag arbetar.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
prata med folk personligen, under möten eller i telefon.	☐	☐	☐	☐	☐	☐

OBS! Om du huvudsakligen studerar, **likställ studier med arbete** när du besvarar frågor som handlar om arbete.

15b. Under hur stor del av din arbetstid under de senaste 4 veckorna har din fysiska hälsa eller dina känslomässiga problem gjort det svårt för dig att göra följande?

Jag har haft svårt att ...	hela tiden (100%)	det mesta av tiden	hälften av tiden (50%)	en del av tiden	ingen del av tiden (0%)	gäller inte mitt arbete
kontrollera mitt humör bland andra människor när jag arbetar.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
prioritera i mitt arbete.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
hantera förändringar i mitt arbete.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
hantera inkommande information i tid, t.ex. e-post.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
utföra flera arbetsuppgifter samtidigt.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
vara förutseende och ta egna initiativ i mitt arbete.	☐	☐	☐	☐	☐	☐

OBS! Om du huvudsakligen studerar, **likställ studier med arbete** när du besvarar frågor som handlar om arbete.

16. Vilka är de huvudsakliga kraven i ditt arbete?

fysiskt krävande

psykiskt krävande

både fysiskt och psykiskt krävande

17. Den nuvarande arbetsförmågan jämfört med när den var som bäst under livstiden. Vi antar att din arbetsförmåga, då den var som bäst, värderas med 10 poäng. Vilket poängtal skulle du ge din nuvarande arbetsförmåga? Kryssa i lämplig siffra, 0 betyder att du inte alls kan arbeta, 10 betyder du arbetar som allra bäst just nu.

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Kan
inte alls
arbeta

Min arbets-
förmåga är
som bäst

18. Arbetsförmåga i relation till arbetets krav.

mycket bra ganska bra måttlig ganska dålig mycket dålig

Hur bedömer du din nuvarande arbetsförmåga i relation till de fysiska krav ditt arbete ställer?

Hur bedömer du din nuvarande arbetsförmåga i relation till de psykiska krav ditt arbete ställer?

19. Nuvarande sjukdomar

	ja, enligt min åsikt	ja, enligt läkare	nej
Skada till följd av olycka <i>(t.ex. huvud/nackskada eller stor brännskada)</i>	☐	☐	☐
Muskeloskeletal sjukdomar i rygg, armar, ben eller annan del av kroppen <i>(t.ex. långvarig led- eller muskelvärk, ledgångs- reumatism, ischias)</i>	☐	☐	☐
Hjärt/kärlsjukdomar <i>(t.ex. högt blodtryck, kärlkramp, hjärtinfarkt)</i>	☐	☐	☐
Luftvägssjukdomar <i>(t.ex. astma, svår luftrörskatarr, emfysem)</i>	☐	☐	☐
Psykiska störningar <i>(t.ex. nervösa besvär, depression, ångest, sömnstörning, utmattning)</i>	☐	☐	☐
Sjukdom i nervsystemet eller öron, ögon <i>(t.ex. hörselskada, ögonsjukdom, epilepsi)</i>	☐	☐	☐
Sjukdom i mage eller matsmältningsorgan <i>(t.ex. magkatarr, magsår, gallsten, lever- eller tarmsjukdom)</i>	☐	☐	☐

19. Nuvarande sjukdomar, fortsättning

	ja, enligt min åsikt	ja, enligt läkare	nej
Sjukdom i urinvägar eller könsorgan (t.ex. njursjukdom, inf/ammation i äggstockar eller prostata)	☐	☐	☐
Hudsjukdom (t.ex. eksem, psoriasis)	☐	☐	☐
Tumör eller cancer	☐	☐	☐
Ämnesomsättningssjukdom (t.ex. övervikt, diabetes, struma)	☐	☐	☐
Blodsjukdom (t.ex. blodbrist/anemi)	☐	☐	☐
Medfött fel/missbildning som är funktionsnedsättande	☐	☐	☐
Annan sjukdom eller funktions- nedsättning, ange vilken/vilka nedan	☐	☐	☐
<hr/>			
<hr/>			
<hr/>			

OBS! Om du huvudsakligen studerar, **likställ studier med arbete** när du besvarar frågor som handlar om arbete.

20. Är din sjukdom eller skada ett hinder i ditt nuvarande arbete?
Kryssa i mer än ett svarsalternativ om du behöver

Det finns inga hinder

Jag har inga sjukdomar eller skador

Jag klarar mitt arbete, men får symptom

Jag är *ibland* tvungen att minska arbetstakten eller ändra arbetssätt

Jag är *ofta* tvungen att minska arbetstakten eller ändra arbetssätt

På grund av min sjukdom eller skada klarar jag endast att arbeta deltid

Enligt min egen åsikt är jag helt oförmögen att arbeta

OBS! Om du huvudsakligen studerar, **likställ studier med arbete** när du besvarar frågor som handlar om arbete.

21. Hur många dagar har du varit borta från arbetet p.g.a. sjukdom eller skada (vård, behandling eller undersökning) under det senaste året (12 månader)?

Ingen dag 1-

7 dagar

8 - 24 dagar

25 - 99 dagar

100 - 365 dagar

22. Med tanke på din hälsa - tror du att du kan arbeta i ditt nuvarande yrke även om två år?

Nej, det tror jag inte

Jag är osäker på det

Ja, det är ganska säkert

23. Dina psykiska resurser

	ofta	ganska ofta	ibland	ganska sällan	aldrig
Har du under den senaste tiden kunnat uppskatta dina dagliga aktiviteter?	☐	☐	☐	☐	☐
Har du under den senaste tiden varit pigg och företagsam?	☐	☐	☐	☐	☐
Har du under den senaste tiden känt dig hoppfull inför framtiden?	☐	☐	☐	☐	☐

III Avslutning

Tack för din medverkan!

Skicka in formuläret i det portofria svarskuvertet snarast, dock senast den / .
Inga påminnelsebrev kommer att skickas ut.

Vi skickar de sista två biobiljetterna inom c:a en vecka från att vi fått tillbaka det andra formuläret.